

УДК 368:338.43

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V28(2021)-16

Петренко О. П., канд. екон. наук, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

ORCID: 0000-0001-9722-3785

e-mail: leka_m@ukr.net

Інституціональне забезпечення розвитку агрострахового ринку

Анотація. У статті розглянуто проблему інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку в Україні. Надано обґрунтування алгоритму відтворення динамічного процесу інституціонального розвитку, який запропоновано реалізувати у три етапи: 1) сприяння зростання взаємної довіри наявних суб'єктів агрострахового ринку; 2) врегулювання консолідованої відповідальності всіх учасників страхового процесу в аграрному секторі; 3) становлення умов для функціонування належного страхового середовища на агростраховому ринку. Запропоновано стратегічні напрями удосконалення інституціонального середовища агрострахового ринку на засадах системної координації відповідних формальних (різні законодавчі й підзаконні норми, умови страхування тощо) та неформальних інституцій (страхової культури, моральних й етичних цінностей тощо), ефективного інфраструктурного й інформаційного забезпечення, дієве управління транзакційними витратами вітчизняних страхових компаній, синергічна взаємодія безпосередніх учасників (страховиків, страхувальників й посередників) та опосередкованих учасників (державних й недержавних установ) агрострахового процесу. Ключовою умовою оптимальної взаємодії учасників агрострахового ринку є підвищення рівня розвитку його інституціонального забезпечення, орієнтованого на розподіл або ж перерозподіл ризиків та понесення відповідальності у часовому лазі. Встановлено, що процес інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку доцільно розглядати зі сторони алгоритмічності врегулювання страхових інтересів та можливостей інтеграції формальних, неформальних, функціонально-структурних інституцій, які орієнтовані на забезпечення культури надання та споживання аграрних страхових послуг. Акцентовано увагу на тому, що інституціональне забезпечення розвитку агрострахового ринку базується на становленні стійкого платоспроможного попиту можливих страхувальників на певні страхові послуги та їх безпосереднє генерування різними страховими компаніями для своєчасного покриття страхових сільськогосподарських ризиків. Для сприяння стійкості розвитку агрострахового ринку важливим є проведення його модернізації, яке орієнтоване на систематичне вжиття стратегічних заходів щодо організації відтворення належного сприятливого страхового середовища в аграрному страхуванні.

Ключові слова: страховий ринок; агрострахування; страхування; аграрний сектор; інституціональний розвиток..

Petrenko Olga, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economic Theory and Economics of Enterprises, Odessa State Agrarian University, Odessa, Ukraine

Institutional Support of Agricultural Market Development

Abstract.Introduction. The article considers the problem of institutional support for the development of the agricultural insurance market in Ukraine. The substantiation of the algorithm of reproduction of dynamic process of institutional development which is offered to be realized in three stages is given: 1) assistance of growth of mutual trust of operating subjects of the agroinsurance market; 2) settlement of consolidated liability of all participants in the insurance process in the agricultural sector; 3) creation of conditions for the functioning of a proper insurance environment in the agricultural insurance market.

Results. Strategic directions of improving the institutional environment of the agricultural insurance market on the basis of systematic coordination of relevant formal (various laws and regulations, insurance conditions, etc.) and informal institutions (insurance culture, moral and ethical values, etc.), effective infrastructure and information support, effective transaction cost management are proposed. domestic insurance companies, synergistic interaction of direct (insurers, insurers and intermediaries) and indirect (governmental and non-governmental institutions) participants in the agricultural insurance process. The key condition for optimal interaction of agricultural insurance market participants is to increase the level of development of its institutional support, focused on the distribution or redistribution of risks and liability in the time lag.

Conclusions. Thus, the process of institutional support for the development of the agricultural insurance market should be considered in terms of algorithmic settlement of insurance interests and opportunities for integration of formal, informal, functional and structural institutions, which are focused on ensuring a culture of providing and consuming agricultural insurance services. Emphasis is placed on the fact that the institutional support for the development of the agricultural insurance market is based on the formation of stable effective demand of potential policyholders for certain insurance services and their direct generation by various insurance companies to timely cover emerging agricultural insurance risks. To promote the sustainability of the agricultural insurance market is its modernization, which focuses on the systematic adoption of strategic measures to organize the reproduction of a proper favorable insurance environment in agricultural insurance.

Keywords: market; agricultural insurance; insurance; agricultural sector; institutional; development.

Стаття надійшла до редакції: 23.08.2021

Received: 23 August 2021

JEL Classification: : O10; Q13.

Постановка проблеми. Становлення інноваційної моделі соціально-економічних взаємовідносин на агростраховому ринку потребує розробки алгоритму інституціалізації відповідного процесу. Реалізація вищевикладеного стратегічного завдання актуалізує необхідність впровадження страхових заходів у аграрному секторі, що передбачає не лише поступове розширення наявного страхового покриття можливих ризиків, а й представлення системи цільових заходів так званих «правил гри», що орієнтовані на провадження інституціональної модернізації учасників агрострахового ринку. Дане питання активізує необхідність впровадження заходів різного формального та неформального характеру, налагодження відкритої, демократичної взаємодії наявних інститутів агрострахового ринку, відповідних інституцій для належного регламентування основних норм, певних правил, стандартів й різних обмежень суб'єктів господарювання у суспільстві. Саме від спроможності дієвого забезпечення інституціональних змін на агростраховому ринку у більшості залежить його спроможність відігравати ключову роль у сприянні нейтралізації різних сільськогосподарських ризиків у сільськогосподарському виробництві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз актуальних досліджень й наукових публікацій у даному напрямі свідчить, що проблемами розвитку агрострахування в Україні займаються такі науковці як: А. Гордійчук, Р. Колібаба, М. Дем'яненко, О. Марценюк-Розарьонова, О. Остапенко, О. Павленко. Своєю чергою, актуалізуються питання розв'язання проблем, які пов'язані із пошуком напрямів оптимального страхового захисту вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є обґрунтування теоретичних, методичних та практичних засад щодо інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку. Завданнями, виконання яких дозволяє досягнути поставленої мети є: виявлення сучасного стану функціонування агрострахового ринку; формування методичних засад та проведення експериментального дослідження, що дозволить підтвердити гіпотезу про можливості його розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наявність різноманітних, зазвичай протилежних суспільно-економічних інтересів між відповідними користувачами аграрного страхування зумовлюючи цим самим потребу у безпосередній формалізації динамічного процесу розподілу (або ж перерозподілу) ризиків та соціально-економічної відповідальності у часовому лазі. Отже, інституціональне забезпечення розвитку агрострахового ринку варто інтерпретувати із точки

зору наявного організаційно-структурного й соціально-економічного провадження комплексної взаємодії діючих формальних, неформальних, інфраструктурних, державних й недержавних інституцій, орієнтованих на становлення належної культури надання й споживання послуг страхування.

Зауважимо, що на основі інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку генерується ділова активність всіх його учасників, генеруються нові учасники та об'єкти вітчизняних страхових правовідносин, встановлюються комунікаційні зв'язки між ними, формуються якісні передумови щодо проведення страхування відповідних сільськогосподарських ризиків. Інтерпретація такого потенціалу агрострахування можлива тільки за умов зростання інституціональної спроможності відповідних структурних й інфраструктурних елементів для страхового ринку, що певним чином сприятиме зростанню його ділової й інвестиційної привабливості. Наукова перспективність даної аргументації безпосередньо зумовлена рядом причин: 1) взаємодія між суб'єктами агрострахового ринку безпосередньо потребує чіткості представлення "правил гри" у напрямку визначення прав й неухильного дотримання визначених обов'язків учасниками відповідного страхового процесу; 2) реалізація комплексних соціально-економічних й суспільно-політичних інтересів страховиків та страхувальників на основі чинних договорів страхування в аграрному секторі; 3) сприяння забезпечення координації відповідних дій державних й недержавних інституцій, різного роду групових й індивідуальних інтересів, що орієнтовані на активізацію страхового захисту різних сільськогосподарських виробників; 4) активізація адаптаційних перспективних можливостей (залучення потужностей для вироблення інноваційних страхових продуктів, поступового розширення системи покриття відповідних ризиків у сільськогосподарському виробництві тощо) вітчизняного ринку агрострахування до поступового його інтеграції у європейський страховий простір. Інституціональні зміни доцільно розглядати на основі організації об'єктивної трансформації, орієнтованої на сприяння забезпечення дієвих форм та механізмів налагодження дієвої соціально-економічної взаємодії всіх учасників вітчизняного ринку агрострахування [1-2].

На основі проведеного аналізу ринку агрострахування систематизовано етапи його становлення й інституціонального забезпечення за відповідними критеріями (нормотворчий, ринковий тощо) функціонування відносин в агрострахуванні: 1 етап (1993-2000 роки) формування інституцій майнового страхування, сформованих на відповідних комерційних засадах; 2 етап (2001-2018 роки)

відбувається виокремлення рівня сільськогосподарського страхування та його відмінність з іншими майновими видами страхування й поетапним інфраструктурним забезпеченням агрострахового ринку; 3 етап (2019-2024 роки) включає розвиток ринку агрострахування, який передбачає ефективне функціонування наявних й організація інноваційних спеціалізованих страхових інститутів, орієнтованих на становлення прозорого, ефективного й конкурентоспроможного агрострахового ринку в Україні [3-4].

Сучасний агростраховий ринок потребує належного розширення й удосконалення нормативно-правової бази зі страхування в аграрному секторі, активізація платоспроможного попиту серед можливих страхувальників, покращення сервісу та підвищення рівня якості у сфері надання відповідними страховими компаніями належних послуг, якомога ширшого використання можливостей для налагодження страхового посередництва з метою встановлення ефективних довірчих взаємовідносин між учасниками ринку й імплементації нової моделі державно-приватного партнерства у напрямі розвитку агрострахування. Зауважимо, що деякі визначені завдання зумовлені перспективністю подальшої активізації інституціональної спроможності сучасного агрострахового ринку у відповідних інтересах всіх учасників.

Імплементація сучасної моделі агрострахового ринку потребує налагодження дієвого нормативно-правового базису, орієнтованого на поступове відтворення спроможності його учасників реалізувати потенційні майнові інтереси на основі функціонування організаційно-економічного механізму укладання договорів аграрного страхування. Зауважимо, що законодавчо-нормативна база, відповідно до якої відбувається страхування вітчизняної сільськогосподарської продукції, є належним чином сформованою. У свою чергу, виникає потреба внесення конкретних змін й доповнень до чинного законодавства. На думку автора, законодавчий рівень повинен розширювати коло учасників аграрного страхування. Насамперед виникає необхідність залучення до активних суб'єктів відповідних страхових відносин (відповідні страхові компанії, аграрні виробники (потенційні страхувальники)) організацій взаємного страхування, відповідних перестраховиків й органів державної влади (на умовах її участі у стратегічних програмах державно-приватного партнерства). Визначені нами зміни до вітчизняного законодавства дозволять комплексно поєднати різні комерційні й державні інтереси щодо розподілу можливих сільськогосподарських ризиків та соціально-економічної відповідальності між різними учасниками реалізації страхового процесу.

Важливим напрямом на етапі організації нормативно-правового забезпечення розвитку ринку агрострахування в Україні було прийняття Закону

України “Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою” (2012 р., № 4391-VI), що регламентує відповідні принципи, умови та порядок реалізації такого виду страхування. Особливістю реалізації даного Закону є впровадження діяльності Аграрного страхового пулу, який відповідно до ст. 16 практично є єдиним об'єднанням страховиків з метою забезпечення належного страхування сільськогосподарської продукції із відповідною державною підтримкою. Даний Закон передбачає чіткий порядок провадження державної підтримки відповідним товаровиробникам у вигляді поступового надання субсидій на поступове покриття певної частини їх витрат безпосередньо на страхування [5].

На сьогодні постає нагальна необхідність в активізації завдань відповідальності органів влади на всіх рівнях управління за дотримання положень такого Закону й інших законодавчих актів з метою забезпечення динамічного процесу щорічного виділення певних державних субсидій на поступову компенсацію страхових платежів відповідним товаровиробникам продукції сільського господарства. Визначальними характеристиками інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку варто вважати: а) насамперед для страхових компаній – спроможність поступово генерувати процес поступового надання більш широкого спектра належних послуг, тим самим нарощуючи поступову капіталізацію у процесі реалізації страхової діяльності; б) потенційним страхувальникам – перспективна можливість формувати відповідний платоспроможний попит з метою отримання належного асортименту страхових послуг, відповідно до наявних потреб у дієвому страховому захисті; в) щодо страхових посередників – безпосередньо професійно відстоювати різні соціально-економічні інтереси відповідних страховиків й страхувальників на етапі підготовки, безпосередньо укладання, дії й дотримання умов визначеного договору щодо аграрного страхування, сприяючи цим самим зростанню рівня ділової активності всіх учасників страхового процесу в аграрному секторі. Інтеграція можливостей для учасників агрострахового ринку має безпосередньо забезпечити досягнення запланованого синергетичного ефекту від поступового розподілу ризиків та відповідальності у просторі й часі. Таким чином виникає потреба у представленні варіанту стратегії для подальшого розвитку вітчизняного агрострахового ринку [6].

Активізація агрострахових відносин актуальним є використання дієвої стратегії щодо модернізації агрострахового ринку. Саме інтерпретація такої стратегії спрямована на: а) модернізація інституціонального базису, спроможного забезпечити зростання соціально-економічної активності учасників агрострахового ринку щодо їх можливої готовності для несення нести спільну відповідальність за різні

прояви можливих ризиків; б) підвищення конкуренції між організаціями за можливих страхувальників на вітчизняному страховому ринку; в) ефективна соціально-економічна взаємодія між страховими компаніями, відповідними посередниками (прямими й непрямими) і вітчизняними аграрними виробниками; г) підвищення рівня функціональної відповідальності інститутів, які діють на агростраховому ринку з метою цілеорієнтованого забезпечення необхідного рівня їх самодостатності й відповідальності за ефективні прийняті управлінські рішення. Визначені стратегічні орієнтири інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку, які безпосередньо передбачають дві групи взаємопов'язаних заходів (становлення сприятливого агрострахового середовища й взаємодія державних й недержавних інституцій), орієнтованих на досягнення більш поступової реалізації наявного потенціалу розвитку агрострахового ринку. Процес поступового відтворення оптимального страхового середовища у сфері аграрного виробництва доцільно розпочати із поступової організації процесу взаємодії різноманітних інститутів агрострахового ринку на концепції толерантності ставлення один до одного й транспарентності відповідних страхових відносин. Базисом інституціоналізації агрострахового ринку варто вважати систему ключових цінностей щодо морально-етичного й соціально-економічного характеру, можливості дотримання яких сприяє максимізації використовувати страхові можливості у протидії сільськогосподарським ризикам. Таким чином, прояв толерантності варто інтерпретувати як концепт, орієнтований на встановлення довіри, демократичності між різними учасниками відповідного страхового процесу [7-8].

На етапі поступового зростання інформаційно-комунікаційних технологій актуалізуються завдання забезпечення транспарентності для агрострахового ринку. Відповідно до чинного в Україні законодавства, кожна страхова компанія повинна сформувати особистий вебсайт, на якому поступово повинна відображатись публічна інформація у сфері фінансової звітності, відповідних власників, менеджерів тощо.

Своєю чергою, питання транспарентності також зумовлює інтерес не тільки для можливих страхувальників, а й відповідних страхових компаній. Це насамперед пов'язано із тим, що відповідні страховики, надаючи послуги щодо страхування певних сільськогосподарських ризиків (виникає асиметрія інформації), генерують появу так званого морального ризику. Небезпека для таких компаній від настання відповідного ризику пов'язана із діями конкретних страхувальників, які поступово змінюють виробничу діяльність безпосередньо після укладання страхового договору, також свідомо провокують настання різних страхових подій. Таким чином, подолання конкретним страховиком асиметрії

інформації є можливим завдяки організації диверсифікації послуг на агростраховому ринку. До сьогодні вітчизняні страхові компанії зазвичай використовують практично класичні страхові продукти (проведення страхування від одного ризику або ж певне комбіноване страхування), що не орієнтовані на задоволення повноцінного попиту страхувальників у безпосередньому захисті їх різних майнових інтересів. Міжнародний досвід таких країн, як США, Канада, Іспанія й інших країн насамперед засвідчує, що дієва взаємодія між учасниками агрострахового ринку можлива за умов безпосереднього використання страхових програм, які орієнтовані на покриття сільськогосподарських ризиків, що виникають [9].

Таким чином, процес поступової диверсифікації діючих страхових послуг доцільно розглядати як невіддільний елемент стратегії інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку. Отже, від рівня поступової збалансованості пропозицій страхових послуг за визначеною ціною, встановленим лімітом відповідальності й умовами щодо виплат різних страхових відшкодувань безпосередньо залежить процес формування попиту вітчизняних товаровиробників на агрострахування. Відтак, можна стверджувати про перспективність реалізації страховими компаніями довгострокової політики диверсифікації страхових послуг на етапі розширення відповідного страхового покриття, поступової акумуляції премій та, відповідно, активізації захисту майнових інтересів для страхувальників. Інституціональне забезпечення розвитку агрострахового ринку має орієнтуватись на формування дієвої інфраструктури щодо захисту прав споживачів відповідних страхових послуг. Нагальна потреба у проведенні дослідженні такого питання зумовлена безпосередньо недосконалістю налагодженої взаємодії учасників агрострахового ринку: відсутність своєчасної й достовірної інформації про ключові переваги та недоліки страхових продуктів; не ефективною рекламою страховиків; реалізацією не якісних відповідних страхових послуг; невикористанням наявних механізмів щодо досудового врегулювання конфліктних ситуацій; безпосередньою відсутністю в органах влади на загальнодержавному рівні дієвих інституціональних повноважень у сфері впливу на порушників (страхові компанії) прав саме споживачів страхових послуг й інше. Становлення інфраструктури щодо захисту майнових інтересів для страхувальників передбачає динамічний процес налагодження взаємовідносин між основними учасниками агрострахового ринку від процесу оцінювання можливості настання ризику й прийняття його на процес страхування до безпосереднього закінчення терміну дії довгострокового договору страхування, виплати відшкодування на момент настання страхової події [10].

Серед головних передумов ефективності інституціонального забезпечення розвитку агрострахового ринку варто вважати забезпечення актуарної збалансованості безпосередньо між різними учасниками агрострахового ринку. На основі досягнення цінового паритету відповідно на страхові послуги врегульовуються два основних завдання: 1) можливі страхувальники підтверджують свою платоспроможну готовність проводити трансфер ризиків на основі методів страхування; 2) відповідні страхові компанії врегульовують питання поступової синхронізації страхового портфеля на основі представлення оптимального співвідношення між визначеним рівнем ризику й очікуваним доходом безпосередньо від страхової діяльності. Розвиток агрострахового ринку передбачає безпосередню консолідацію дій безпосередньо державних й недержавних інституцій, орієнтованих на формування і функціонування більш сприятливого для його суб'єктів агрострахового середовища. Роль держави у представленому процесі доцільно розглядати із позиції становлення мотиваційних стимулів щодо подальшого розвитку агрострахових відносин, мінімізація монополізму й сприяння конкуренції на агростраховому ринку [11].

Запропоновано до основних стратегічних стимулів, які спроможні генерувати ділову й інноваційно-інвестиційну активність учасників страхового процесу доцільно віднести:

1) виокремлення в структурі профільного міністерства спеціалізованого органу щодо сприяння координації дій відповідних учасників агрострахового ринку та їх інфраструктурного забезпечення. Таким органом відповідно може стати Агентство з аграрного страхування.

2) серед стримуючих факторів забезпечення розвитку агрострахових відносин є відсутність напрацьованої інформаційної бази щодо наслідків безпосереднього прояву різноманітних ризиків у сільському господарстві. Відповідно виникає необхідність створення національної аналітичної мережі організації проведення моніторингу надзвичайних подій в аграрному секторі. Безпосередньо співучасниками процесу формування такої мережі також повинні стати Державна служба з надзвичайних ситуацій, профільне міністерство, спеціалізовані компанії тощо.

3) для агрострахового ринку питання організаційної структури відповідно набуває особливої актуальності, враховуючи територіальну віддаленість вже між учасниками й об'єктами аграрного страхування. Врегулювання такого питання має відбуватись на основі становлення міжрайонних представництв відповідних страхових компаній з метою надання належних страхових послуг у

відповідних територіальних громадах. Результативність функціонування організаційної структури агрострахового ринку повинна визначатись спроможністю страхових організацій розширювати страхове покриття, а, тому, зростання рівня страхового захисту для сільськогосподарських виробників.

4) ключовим стимулом подальшого стійкого розвитку агрострахових відносин може стати насамперед прийняття на законодавчому рівні прийняті рішення щодо участі держави у процесах покриття частини катастрофічних збитків безпосередньо страхувальників, за умови коли їх розмір у випадку настання страхової події суттєво перевищує 70% визначеної страхової суми.

5) започаткування діяльності координаційної ради з аграрного страхування безпосередньо при профільному міністерстві, що може сфокусувати увагу на процесах вибору стратегії взаємної співпраці відповідно між урядовими, неурядовими й різними комерційними інституціями агрострахового ринку.

Отже, головним орієнтиром безпосереднього подальшого їх співробітництва варто визначити динамічний процес реалізації наявного потенціалу розвитку агрострахування в Україні, враховуючи позитивний досвід організації сільськогосподарського страхування у країнах світу. Отримання запланованих результатів є можливим завдяки: поступовому відновленню довіри відповідних землекористувачів до процесу страхування у якості ефективного інструмента безпосередньої нейтралізації сільськогосподарських ризиків; становленню конкурентоспроможного середовища, необхідного для реалізації страхування й перестраховування ризиків у сільському господарстві, а також врахуванню соціально-економічних інтересів учасників страхування з особливим акцентуванням уваги на процесі захисту прав споживачів страхової послуги.

Висновки. Отже, інституціональне забезпечення розвитку агрострахового ринку свідчить про перспективність його реформування у напрямі становлення ефективних організаційно-структурних, нормативно-правових, соціально-економічних й культурно-моральних аспектів між взаємовідносинами учасників страхового процесу. Представлені заходи орієнтовані на підвищення інституціональної спроможності суб'єктів страхового ринку з метою забезпечення відтворення комплементарної відповідальності за відповідні ризики в аграрному секторі. Оптимальним варіантом організації спільного формування та використання накопиченого страхового фонду є діяльність товариств щодо взаємного страхування та страхових кооперативів в сільському господарстві.

Література:

1. Про державну підтримку сільського господарства в Україні : Закон України від 24 черв. 2004 р. № 1877-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> (дата звернення: 20.08.2021).
2. Остапенко О. М. Удосконалення вітчизняної системи страхування аграріїв з урахуванням зарубіжного досвіду. *Економіка : реалії часу*. 2013. № 5 (10). С. 38-45.
3. Шолойко А. С. Принципи обов'язкового страхування в умовах ринкової економіки. *Економіка АПК*. 2009. № 10. С. 55-58.
4. Жмурко І. Ризики в аграрному секторі та необхідність їх страхування. *Економіка АПК*. 2015. № 2. С. 25-27.
5. Марценюк-Розар'янова О. В. Особливості та стан розвитку страхового ринку України. *Економічні науки*. 2014. Вип. 7, С. 48-50.
6. Особливості страхування в аграрному секторі. Вісник. Офіційно про податки : веб-сайт. URL : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8247> (дата звернення: 20.08.2021).
7. Надання страхового захисту сільськогосподарським товаровиробникам. Облік і фінанси АПК : бухгалтерський портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/zabezpechennya-strahovogo-zahistu-agrarnih-tovarovirobnikiv.html> (дата звернення: 20.08.2021).
8. Аналітичне дослідження «Ринок агрострахування України у 2017-му андерайтинговому році». URL : <http://agroinsurance.com/wp-content/uploads/2017/11/Rynok-agrostrahovaniya-Ukrainiyi-za2017-god.pdf> (дата звернення: 20.08.2021).
9. Економічний зміст та значення страхування сільського господарства. Агросвіт : веб-сайт. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/4_2017/7.pdf (дата звернення: 20.08.2021).
10. Ліга страхових організацій України : веб-сайт. URL : <http://uainsur.com/> (дата звернення: 20.08.2021).
11. Ніколюк О. В. Теоретико-методологічні засади інституційного регулювання соціально-економічної безпеки аграрного виробництва : монографія. Одеса : Друкарський дім, Друк Південь, 2018. 298 с.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2004). About State Support to Agriculture in Ukraine (Act No 1877-IV, June 24). Retrieved from : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> [in Ukrainian].
2. Ostapenko, O. M. (2013). Improvement of the domestic insurance system for agrarians in the light of foreign experience. *Economy : realities of time*, 5(10), 38-45 [in Ukrainian].
3. Sholoyko, A. C. (2009). Principles of compulsory insurance in a market economy. *Ekonomika APK*, 10, 55-58 [in Ukrainian].
4. Zhmurko, I. V.(2015). Risks in the agrarian sector and the need for their insurance. *Economy of agroindustrial complex*, 4, 25-27 [in Ukrainian].
5. Martseniuk-Rozar'onova, O.V. (2014). Feature and state of development of the insurance market of Ukraine. *Ekonomichni nauky*, 7, 48-50. [in Ukrainian].
6. Accounting and Finance of the AIC (2018). Accounting Portal. Providing insurance protection to agricultural commodity producers. Retrieved from : <http://magazine.faaf.org.ua/zabezpechennya-strahovogo-zahistuagrarnih-tovarovirobnikiv.html> [in Ukrainian].
7. Officially about taxes (2015). Official web-site. Features of insurance in the agrarian sector. Retrieved from : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8247> [in Ukrainian].
8. Agroinsurance (2017). Ukrainian agribusiness market in 2017. Retrieved from <http://agroinsurance.com> [in Ukrainian].
9. AgroSvit (2017). Official web-site. Economic Content and Importance of Agricultural Insurance. Retrieved from : http://www.agrosvit.info/pdf/4_2017/7.pdf [in Ukrainian].
10. League of Insurance Organizations of Ukraine (2017). Official web-site. Retrieved from : <http://uainsur.com/> [in Ukrainian].
11. Nikoliuk, O. V. (2018). Teoretyko-metodolohichni zasady instytutsiinoho rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoi bezpeky ahrarnoho vyrobnytstva. Odessa : Printing House, Print South [in Ukrainian].

